

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIII.

V Ljubljani, 16. novembra 1900.

List 46.

Angelju varuhu.

Prijatelj prijatelja vodi lepo,
Da čislata čednost, sovražita greh;
Prijatelj, prijatelja daj mi zato,
Da bodem prijatelj prijateljev dveh!

Zahvala.

Uslišal si gorko mi prošnjo srca,
Izbral si prijatelja zlatega mi.
Zdaj dvignimo prošnjo in spev do neba,
Da Bog blagoslovi prijatelje tri!

Slovo.

Prijatelju dajem
Roko v slovo;
Ko pa od Krista grem,
Gre On z menó! —

Zmagoslav.

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dolje.)

XIII.

Predoslje.

Podružnice.

2. Kokrica.

O življenju sv. Lavrencija, kateremu je posvečena ta cerkev, smo izpregovorili vže pri podružnici sv. Lavrencija v preddvorski župniji. Tega nam ni treba ponavljati več, torej podajamo le nekaj starejših in novejših beležek o Kokrici.

O nekedanji cerkvi imamo v škofijskem vizitacijskem zapisniku naslednje poročilo iz leta 1631:

„Ecclesia s Laurentii in Cokriza quae est filialis vicariatus Hoeffleinensis, habet duo altaria: primum in choro, eidem Sancto dicatum et consecratum, in eo desunt omnia praeter mappas et candelabra; secundum in cornu evangelii s. Stephano dicatum et consecratum. Celsissimus ordinavit, necessaria procurari, totam ecclesiam dealbari et accommodari fenestra, ut possint aperiri.“ (Cerkev sv. Lavrencija na Kokrici, ki je podružnica preddvorskega vikarijata, ima dva altarja: velikemu v svetišču, omenjenemu svetniku odločenemu in posvečenemu, manjka razun prtov in svečnikov — vsega; drugi oltar na evangelijski strani je posvečen sv. Štefanu. Škof je ukazal, naj se napravijo potrebne stvari, vsa cerkev se mora prebeliti, okna pa tako urediti, da se bodo mogla odpirati.)

Iz opisa vidimo, kako je bila cerkev zapuščena. Sv. Štefana ni več v njej, ker ima itak lastno podružnico na Suhi. Sedanjo hišo božjo so sezidali na Kokrici l. 1868. Napis na notranji cerkveni steni nam razodeva, da je zgradba prav od temelja popolno nova (templum a fundamentis exstructum). Blagoslovil jo je kranjski dekan Ivan Reš v nedeljo po rožnem vencu 1868. Cerkev je precej prostorna, svetla in snažna, da-si nima ne v zidavi ne v oltarjih kake umetniške vrednosti. Na ženski strani častijo Marijo brezmadežno, na moški sv. Roka, poleg katerega visijo voščene roke in in noge v zahvalo za dobljeno zdravje (obe podobi naslikal M. Koželj 1870). V žagradu se hrani stara gotska navikula iz l. 1533 z napisom: „Jesus, Maria helfft uns aus aller Not“.

Stolp je ostal še od stare cerkve. Trije zvonovi s premerom 111 : 96 : 76 cm so vglášeni v mehkem trizvoku f—as—c = 1, 3, 5. Da si je tako zvonjenje skoro otožno, vendar le povsod ljudem všečuje; tudi zvonoslovci je priporočajo bolj, kakor zvonjenje s trdim trizvokom.

Veliki zvon vlit v zvonarni Ant. Samassovi 1847 s težo 1244 funtov. Križ, rožinvenska Marija, sv. Lavrencij. Hvalijo ga zaradi lepega glasu.

Srednji tehta 473 kg Križ, sv. Josip, sv. Lavrencij Zvonar Albert Samassa 1878.

Mali iz zvonarne Albert Samassove 1869 s 454 funti. Križ, Marija brezmadežna.

3. Suha.

Več cerkva v naši škofiji je posvečenih prvemu mučencu sv. Štefanu, med temi tudi podružnica na Suhi. Ker smo dobili Slovenci krščansko vero večino na iz Ogleja, dobili smo ž njo tudi svetnike, katere so častili v oglejski očakovini. Osobito misijonarji iz Čevdada (Civildale na Beneškem), kamor se je l. 737 preselil patrijarh Kalikst, so seznanili naše kraje s sv. Štefanom, patronom zelo stare kapiteljske cerkve v Čevdadu.

Da je bila Suha že zgodaj obljudena, kaže listnina iz l. 1288, ko je goriški grof Mainhard dal neko hišo na Suhi (in Zouch) grofu Udalriku Heunburg. Cerkev je bila zidana v gotskem slogu, kar se vidi še sedaj na južnih stranskih vratih. V praznik sv. Štefana (26. dec.) dohajajo ljudje iz raznih krajev ter se mu priporočajo za srečo pri konjih. Kako to, da je postal zavetnik konjerejcem, ko iz njegovega življenja ne vemo ničesar, kar bi bilo s tem v zvezi? Nekedaj so celo prijahali na njih, sedaj ni več te navade. Za velikim oltarjem visijo tri slike iz let 1775, 1777 in 1780. Prinesli so je sv. Štefanu v čast s priporočilom za zdravje živine, zlasti v zahvalo srečne rešitve pri splašenju konj. Po omenjenih letnicah lahko sklepamo, da je bila cerkev najbolj znana in obiskovana prav ob onem času.

Oltarji so bili novi l. 1661. Kinča je umetna in bogata rezbarija po šegi 17. veka. Dandanes bi bil sličen oltar zelo drag, ker je veliko dela in truda, preden se izvrši kaj takega. Na evangelijski strani ladije časté Mater božjo, na listni je stal l. 1631 oltar sv. Leonarda, ki se je moral pozneje umakniti sv. Florijanu. Soseska ima okoli cerkve lastno pokopališče. Velikonočni torek 1886 je hud požar končal mnogo vaških poslopij, pogorela je tudi streha na zvoniku.

Vsi trije zvonovi so novi, vlti s premerom 111 : 90 : 76 cm v Albert Samassovi zvonarni 1897. Kakor večina naših zvonov, pojo tudi le-ti trije v trdem trizvoku $f-a-c = 1, 3, 5$. Vsak ima samo eno podobo in napis, ki je v zvezi s svetnikom, kateremu je zvon posvečen. Gledé intonacije bi bilo umestno vprašanje: Zakaj bi se semtrtje ne poprijeli melodiškega zvonjenja s primo, veliko sekundo in veliko terco po vzorcu 1, 2, 3? To bi bil vsaj

nekak spremen vedno istega enoličnega 1, 3, 5. Poskusimo, vseh bo vsakemu.

Veliki zvon tehta 730 kg. Marijino oznanjenje. Napis ob spodnjem robu:

ČEZ HRIB IN PLAN NAJ SE GLASI:
ČEŠENA SI MARIJA TI!

Srednji s težo 407 kg. Smrt sv. Štefana.

SV. ŠTEFAN ZA NAS BOGA PROSI,
BLAGOSLOV NA NAS IN NA ŽIVINO ROSI.

Mali ima 252 kg. Sv. Florijan.

SV. FLORIJAN OGNJA ČASNEGA
VARUJ NAS IN VEČNEGA. *)

* * *

Obiščimo še baron Cojzovo graščino, ki stoji sredi košatega drevja med Predoslji in Kokrico. Ljudstvo jo nazivlje Brdo, sicer se imenuje tudi Egg po prvotnem posestniku liber baro ab Egg. Drevored mogočnih lip pelje v to obsežno poslopje, kjer so imeli ob času reformacije ob koncu 16. stoletja luterani kranjskega mesta svoje shode in službo božjo. V grajski kapeli se sme opravljati sv. maša vsled privoljenja knez-škofa Frančiška grofa Kauniz (1712). Oltarna slika predstavlja sv. nadangelja Mihaela, kateremu sta tovariša sv. Anton Padovan in sv. Ivan Nepomuk. Nad njimi venča sv. Trojica Mater božjo.

Pod streho visi zvon s premerom 46 cm in z glasom $h-e-s$ Kinčajo ga podobe: Marija z Jezusom v naročju, angelja držita Veronikin prst z vtisnjeno Kristovo glavo, sv. Helena s križem v roki, sv. Ignacij z Jezusovim imenom. Na zgornjem robu nosi napis: ANNO DOMINI 1695 brez zvonarjevega imena in brez imena kraja, kjer je bil ulit. Zvonijo ž njim samo o priliki, ko nesejo mrliča iz domače rodovine na pokopališče.

V vsej župniji: 4 cerkve, 1 kapela in 16 zvonov.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje prihodnjič.)

Darovanje Marije Device.

21. novembra.

Ob Mozesovem času je bila navada, da se je posvetilo več devic božji službi v svetem šo-

*) Želeti bi pač bilo: naj bi se ob napisih, ki prežive časih stoletja in stoletja — poprosil več človek, kojih sedaj ne manjka. Kaj hočeta na pr. napisa, kot ji nosi srednji in mali zvon: brez metra in tako priprostim rimami! »Sv. Štefan prosi... in blagoslov rosi!« Kdo rosi? — Komu je to podobno? Tako in celo boljše pesnikarijo pod klopni časih naši prvo- in drugodolci. Takrat namreč, kadar jim presedati jame latinska slovnica in pa ob njej strogi pedagog. — Slovenci! Nikar tako lahkomišelnosti — in lahkomišelnosti v tako važnih stvareh!

Uredn.

toru. Storile so začasno obljubo devištva in darovale svojo mladost Bogu. Ista navada se je ohranila tudi po zidanju Salomonovega templja, ohranila in visoko cenila do razdejanja jeruzalemskega svetišča. Skrbni stariši so pošiljali na ta tibi, sveti kraj svoje mlade hčerke, da bi jih obvarovali v nevarnih dnevih prve mladosti pred zapeljivim svetom. Odtegnili so jih tako svetu in Bogu darovali njih mladost. Odrastle take device pa so prinesle blagoslov v družine, v katere so prišle.

Tri leta je komaj dopolnila Marija, ko se je ločila od svojih dobrih starišev, napotila se v sveti hram ter darovala tam Bogu svojo mladost. Huda je bila ločitev za ljubeče stariše, ki so morali zapustiti jedino ljubljeno hčerko. „Nista li vedela, da moram biti v tem, kar je mojega očeta,“ s temi besedami je potolažil 12letni Jezus žalostne svoje reditelje; te besede so tolažile žalujoče stariše Marijine in olajšale grenko ločitev.

S koliko všečnostjo je sprejel nebeški oče ta predragoceni dar, svojo prečisto hčer, s koliko radostjo je pozdravil Bog Sin svojo prihodnjo mater in sv. Duh svojo neomadeževano nevesto, koliko veselje je polnilo vse kore izveličanih duhov, ko jim je prišla v bližino Marija — njihova prihodnja kraljica. Glas božji je privedel to device v sveti hram, ni se mu ustavljala, rada je privolila z besedami: „Glej, dekla sem Gospodova!“ In koliko veselje je napravila nebeščanom! A kako veseli moramo biti tega božjega daru še le mi, bedni Evini otroci, ko vemo, da je to triletno dete ona svetla zarija, ki naj osveti vso zemljo; da je ona tista prihodnja žena, ki glavo strč peklenski kači, da je ona tista od vekomaj izvoljena, ki nam rodi Izveličarja. Kako moramo za ta dar Bogu hvaležni biti, ki vemo, da je ona tista devica, katero je videl Izaija v proroškem svojem duhu, govoreč: „Glejte, devica bo spočela in sinu rodila in njegovo ime bode Emanuel — Izveličar!“

Kako se pa moremo Mariji zahvaliti za to veliko žrtev, ki jo je doprinesla le nam v prid? Gotovo najbolj s tem, da posnemamo njen izgled, da hodimo po njenih potih, da se po njenem izgledu darujemo Bogu in bližnjemu v korist. Saj se je Marija darovala Bogu le zaradi nas, zaradi bednega človeštva, ki je tisoče let izdihovalo v satanovih verigah. Dasi nam ni v moči prinesti Bogu in bližnjemu Marijinega daru, a storimo pa, kar moremo po izgledu svoje nebeške vzornice za ta dan njenega darovanja v temeljnu.

L. P.

Ugovori in odgovori.

Francosko napisal Abbé de Ségur.

(Dalje.)

XXIX.

Zakaj prejemajo duhovniki plačo za svoja opravila? Svete stvari se vendar ne smejo prodajati.

Odgovor: Seveda, svete stvari se ne smejo prodajati. Dragi prijatelj, ti se motiš, ako misliš, da duhovniki prodajajo sv. mašo, sv. zakramente i. dr., ker jim moraš večidel plačati, ako jih rabiš ob važnih in svetih opravilih svojega življenja.

Ta navada, ki se nam zdi morebiti na prvi pogled napačna, je popolnoma opravičena; mislim, dragi prijatelj, da ti to z malimi besedami razložim.

Duhovnik ni prevzel te častne službe za se, ampak v čast božjo in v blagor drugih ljudij. On je služabnik božji, služabnik vsega krščanstva. Njegova sveta dolžnost je, da skrbi za izveličanje svojih bratov in sestra s tem, da jih uči Boga spoznavati, ljubiti ga in mu služiti. Ker se popolnoma posveti temu vzvišenemu poklicu, odreče se vsem domačim prijetnostim, vsaki družinski sreči in sploh vsem sredstvom, s katerimi bi si služil vsakdanjega kruha, kakor n. pr. trgovini, ročnim delom, obrtu i. dr. Popolnoma se posveti svojim si izročeni. Ali ni potem prav in dostojno, da verniki preskrbujejo duhovniku v nadomestilo potrebni živež, ker žrtvuje za nje vse svoje življenje? Dasi je duhovnik, vendar ostane človek. In zares, verno ljudstvo je od Jezusa Krista vsa stoletja rado dajalo svojim duhovnikom, česar so potrebovali. Način, kako so dajali, se je izpreminjal, a stvar je ta ista obstajala.

Dandanes je duhovniška stalna plača nezadostna. Zato verniki sami dajejo nekatere doklade kot štolnino. Tako n. pr. pri blagoslavljanju poroke, pri krstu, pri pokopavanju mrliča in za maše umrlim plačujejo duhovniku gotov znesek. Toda pomni dobro, da se ti zneski plačujejo ob priložnosti teh opravil, nikakor pa ne za opravila sama. Tudi ne smemo misliti, da je ves denar, ki gre cerkvi, župnikom.

Pri onih odličnih porokah, pri onih slovesnih pogrebih, ki večkrat toliko stanejo, gre večina denarja, ki se plača cerkvi, v cerkveno hranilnico, katero upravljajo pošteni in odlični svetni možje. Iz te hranilnice se plačuje, kar je potreba za cerkev, za oltarje, stvari pri službi božji, petje i. dr. Seveda so ljudje, ki mislijo, da dobivajo duhovniki ob takih dnevih mastno plačilo, a morda je plačilo onih, ki so nevoščljivi duhovnikom, mnogo mastnejše.

Mislim, dragi prijatelj, da si uvidel, da ne plačuješ svetih stvari, ampak da daješ le to, kar po pravici hvaležen moraš dajati onemu, ki se je popolnoma posvetil tvojemu izveličanju.

A. M.

(Dalje pride.)

Simfonije. — Soglasbenice.*)

X.

Gospod je moj pastir, in
ničesar mi ne bode nedo-
stajalo. (Ps. 22, 1.)

Da — moj pastir si ti — o Jezus! Vse si storil, kar je bilo v Tvoji moči. Skrbel, čul, molil, trpel si zame!

Pastir si moj, o Jezus — ti moj Gospod in Bog (Jan. 20, 28) poln visokosti, veličanstva, Ti neskončni, Večni!

Tvoje oko počiva na meni, Tvoje roke me varujejo, Tvoji rameni sta nosili križ za me.

Kaj sem? — Tvoja ovčica se smem imenovati, o najboljši pastir. Slaboten, ničeven, pomoči potreben človek sem.

In: peljal me je moj pastir na pašnik; pri vodi, ki poživilja, me je zredil. (Ps. 22, 2).

XI.

Mojo dušo je spreobrnil; na
pot pravice me je peljal za-
voljo svojega imena. (Ps.
22, 3).

Kako često sem zapustil zdravo, bogato pašo, mrzlo, oživljajočo studenčnico milosti božje. — Tebe sem zapustil — dobrotni pastir! — Dirjal sem v puščavo proč od Tebe, izgubil se in ranil med trnjem.

A dobri pastir je bil žalosten vsled mojega bega; moja nesreča ga je potrla.

Odpravil se je, hitel za menoj, zaklical me je mehko, vabljivo, milo, prosil, grozil in ni počival, dokler me ni dobil. Vrnil sem se prevzet njegove silne ljubezni na pravo pot.

O, temnokalno valovje babilonsko — teci svojo pot! Ne nič več si nočem umazati ustnic nad teboj, ko sem okusil sladki nebeški dar (Hebr. 6, 4) in se poživil o srebrnočistih valčkih žive vode (Raz. 22, 1).

XII.

Mizo si napravil pred mojim
obličjem, njim nasproti, ki me
nadlegujejo. (Ps. 22, 5).

O, sveta, o visoka gostija, kjer se uživa Jezus — on — močni, mogočni! Naj li trepečem, če je Jezus z menoj? Naj le krožijo krog mene volkovi! Iz pastirjeve roke ne bodo iztrgali ovčice — sam, sam je rekel, silni pastir.

Da, da sedaj vem, čemu se trudijo, čemu me vlačijo moji sovražniki stran. Le predobro vedo, kaj mi je Jezus: steber, opora, pomoč v nevarnosti, v skušnjavi.

Dobro vedo, da me ugonobe, potem ko so me odstranili od Jezusa, od pastirja, ki mi skrbi za zdravo, rešilno pašo.

Ne, ne bode se zgodilo.

V svojo sramoto se umaknejo, ki zasledujejo mojo dušo. (Ps. 34, 4).

Vsaj tvoj jarem je sladak in breme tvoje je lahko.

*) Gl. »Dan.« stev. 38, str. 300.

XIII.

Jaz sem kruh življenja.
Jan. 6, 35.

Gospod je spoznal naše potrebe in pomagal nam je — nam ubogim, slabotnim ljudem.

Hrano nam je dal, primerno svojemu bistvu, primerno svoji visokosti, vrednosti in svojem delovanju.

Njegovo telo — je dušno življenje. Višje nad naravno življenje duši je milost božja.

Jezus pa je življenje in vir vseh milosti.

Kdor ga vživa, raste, rodi, stopa od kreposti do kreposti. Močan, trden, neustrašen je po svojem — Jezusu.

O kruh življenja, o zdravilo in krepilo slabotnih, o sladkost svojih služabnikov.

Živim, — toda ne jaz; a Krist živi v meni. (Gal. 2, 20.)

F. S. Pavletov.

V spominj † veleč. g. župniku Frančišku Zakrajšek.

Ko vabil sem na sveti misijon,
Zapel mi je v slovo mrtvaški zvon.
Jaz bivam zdaj v deželi rajskomili,
Ko ti solziš na moji se gomili.
O čuj še klic, moj zadnji opominj:
Marija bodi vedni ti spominj!

Izgubila si, ljuba „Danica“, jednega naročnika, več mu ne boš svetila na potu tega življenja, več ga ne boš vabila k češčenju Marijinemu; upam, da si ga že pripeljala tje, kamor vodiš revne Evine otroke; pripeljala si ga k Mariji v nebeško domovino. Umrl je veleč. g. Frančišek Zakrajšek, župnik v Dragi, umrl drage smrti pravičnih. Že je mesec dni, kar ga krije hladna zemljica.

Rodil se je na Blokah v Zakraju dne 17. julija 1853. l. Ni mi znano njegovo domače življenje, a znano mi je, da se je učil izvrstno, bil je vedno med odličnjaki. Tudi zrelostni izpit je naredil z odliko. Zelo nadarjen se je posvetil duhovskemu stanu. Mnogi mislijo, da je škoda, če se bolj nadarjen mladenič odloči za ta stan; češ, da bi drugje več koristil človeški družbi. Kolika zmeta! Preverjen bodi, ljubi mladenič, da nikjer ne boš svojih zmožnosti bolje uporabil, kot prav v tem stanu; semtertje drugje morda v škodo sebi in drugim, tukaj nasprotno. Videl sem tudi njegova bogoslovna spričevala; povsod se je odlikoval. Zato ni čudo, da so mislili dati nadarjenega mladega duhovna v Rim, da bi tam nadaljeval svoje šole. Ali odločil se je za pastirsko delovanje na deželi.

Prva njegova služba je bila v Postojini. Bil je tukaj zelo priljubljen in tudi ljudje so se njemu priljubili. Vedno je še želel, da bi prišel na Notranjsko nazaj, ali njegova želja se ni izpolnila. Druga služba je bila v Ribnici. Koliko je v tem kraju dobrega storil bodi si v spovednici ali v šoli ali drugje, to je le Bogu znano. Ako kozarec mrzle vode ne ostane brez plačila, kako plačilo ga čaka za toliko dobrih del! Posebno se je odlikoval v šoli, za kar je bil tudi pohvaljen po svojih predstojnikih. Gotovo ga imajo pobožni, dobri Ribničanje v najboljšem spominju. Od tu je prišel kot župni upravitelj v Drago, kjer je 6 let deloval in pasel svoje verne ov-

čice. Tu sedaj med njimi počiva in pričakuje častiljivega vstajenja.

Ta duhovnija je zelo težavna v dvojnem oziru. Prvič zaradi daljnih potov, tako da je časih nemogoč pristop na mnoge kraje; drugič zaradi takih jezikovnih razmer, kakoršne so morda edino tu na Kranjskem. Ali bil je težavam kos, rešil je težavno nalogo, umrl je na bojišču. Med seboj občujejo ljudje kočevsko, ko pridejo otroci v šolo, ne znajo ne nemškega, ne slovenskega. Tu jih uči sedaj verouka! V cerkvi je vse slovensko, tudi ljudje razumejo večinoma vsi slovensko, nemškega nekateri prav nič. vendar hočejo, da bi imeli v cerkvi nemške pridige, v šoli pa nemški verouk. In tako bijejo še tukaj nekrščanski narodni boj, gotovo v veliko dušno škodo. Ko bi bila v vsem pravica, izginili bi vsi ti boji.

V ti težavni župniji, vključ takimi razmerami, je vendar veliko dobrega storil. V začetku njegovega nastopa so blagoslovili sv. Križev pot; jako lepo delo. Napise ima latinske; tako je vsem prav, ker je vsem nerazumljivo. Obhajal je tudi sv. misijon, katerega so vodili oč. oo. lazaristi. Pri ti priliki so vpeljali bratovščino sv. Družine. Ljudje so bili zelo veseli sv. misijona, ki je obrodil tudi veliko sadu, kakor je g. župnik sam pripoznal. Kakor drugje je tudi tukaj v šoli dosegel lepe vspehe, akoprav so te težavne razmere. Zakrajšek je bil sploh izvrsten katehet, in izvrsten katehet ima redoma tudi dobre učence. Med drugimi lepimi darovi je imel dober govornišk dar; njegovi govori so bili kot misijonski govori, jezik je imel v oblasti.

Rad si k njemu prišel, ker je bil zelo postrežljiv, tako da si se težko ločil od njega. Človek se je pri njem razveselil in se čutil zadovoljnega ter skusil, kar pravi sv. pismo: „Kako prijetno je, ako bratje skupaj bivajo.“ Gospod je bil pa tudi sam potreben takih obiskov, ker je bil tako zapuščen, da je skušal, kar pravi sv. Duh: „Gorje samemu; ako pade, nima nikogar, da bi ga vzdignil.“ Vključ temu, da je tako v samotni živel, vendar ni izgubil neke naravne veselosti, tako, da ga nisi videl nikoli žalostnega. Vedno je kaj pošalil se — saj žalost nič ne koristi, ampak kakor črv les, tako ona razjeda naše srce. Bog sam ima rad vesele ljudi; kateri gospodar mara za pustega čmernega hlapca ali deklo? Tudi mi bomo veseli, zadovoljni; saj imamo tako dobrega gospodarja, Boga samega!

Kakor se spominjam, bil je tudi ud duhovske bratovščine sv. Rešnjega Telesa, kjer se moli vsak teden ena ura na čast sv. Rešnjemu Telesu. Bil je ud družbe presv. Srca Jezusovega, kakoršno imamo v ljubljanski škofiji. Vvrstil se je tudi med molilce pri bratovščini sv. rožnega venca. Tu se molijo vsak teden vsi 3 deli sv. rožnega venca in se dobijo tudi veliki odpustki. Nahajam ga tudi v družbi večnega ali živega križevega pota, pri kateri se moli enkrat na mesec sv. Križev pot. Kdor bi se želel tu vpisati naj se oglasi pri oč. oo. Frančiškanih v Novem Mestu, kjer imajo to družbo vstanovljeno. Med drugimi duhovnimi dobrotami omenim le to, da se bere v tej cerkvi vsako leto 32 maš za ude. Enkrat v mesecu moliti križev pot, to gotovo ni pretežavno. Jezus pravi: „Kdor hoče za menoj priti, naj zataji sam sebe in naj nosi svoj križ vsak dan. (Luk. 9. 23.)“ Če ne moreš vsak dan tega storiti, da bi nosil

z Jezusom ta križ vsaj v duhu, ali ne bi zadel storiti tega enkrat v mesecu? Omenim naj še to, da je imel župnik Zakrajšek karmelitski škapulir in škapulir brezmadežnega Spočetja Matere božje. Iz vsega tega vidiš, da je rajni župnik zelo skrbel za svojo dušo. In prav je imel. Kaj tudi nam duhovnom pomaga, če ves svet pridobimo, vse v nebesa pripeljemo, ako pa sami za se ne skrbimo. Ne bodimo samo kažipot, ampak tudi sami hodimo proti nebesom. Kakor je bil doma vnet za čast božjo, tako je tudi drugim hodil rad pomagat, če je mogel. Prišel je spovedat, prišel je pridigovat, radi so hodili k njemu k spovedi, in radi so ga ljudje poslušali. Bil je duhoven po Jezusovem Srcu; le žal, da je tako zgodaj zapustil Gospodov vinograd, v katerem bi se bil trudil lahko in rad še mnogo let: 37 let star; ali ni to dosti malo? In ob teh še le 37tih letih samostalno delujoč v Dragi celih 6 let. Ali pa to zadnje ni dosti veliko? — Toda bodi Božja volja!

Eno moram še omeniti, v čemur se je posebno odlikoval in to je njegovo veliko zaupanje do češčenja sv. Jožefa. Od njega je pričakoval pomoči v vseh zadevah. Z veliko gorečnostjo je obhajal njegove praznike, obhajal tridnevnice, kinčal njegov altar. To zaupanje je bilo obilno poplačano, kar se je pokazalo pri njegovi smrti.

Bolehal je gospod že dalje časa. Iskal je zdravja tudi v Kandiji pri Novem Mestu. Od tam se je vrnil še precej čvrst, ali to ni bilo stanovito. Prosil je vedno sv. Jožefa za ljudo zdravje, kar je pričala tudi luč ki je gorela pred altarcem sv. Jožefa. Zdravja sicer ni dosegel, kakor je vedno želel in upal, ali dosegel je še več: srečno smrt, kakeršne bi si tudi sam želel.

Menda že leto prej se je dogovoril, da bi imel sv. misijon septembra meseca. Ker je bil vedno bolj slab je še mislil, da ga ne bo mogoče imeti, ali ko se je bližal čas, da bi ga bilo treba obhajati, zboljšalo se mu je stanje veliko, tako, da se je čutil nekako popolno zdravega. Misijona ni bilo treba odpo vedovati. Zelo se je veselil tega časa, pač ni mislil, kaj se bo zgodilo. Gospodje misijonarji so prišli, začeli so svoje trudapolno delo, goreče oznanovali besedo božjo, vabili ljudi k pokori. V začetku je malo ljudi prihajalo; ta slabi obisek je g. župnika zelo potrl. Ni čuda: s tolikim naporom napraviti ljudem to milost — ali videti, da ljudje ne marajo, to človeka boli. Po noči je gospod jokal kot Krist nad Jeruzalemskim mestom in zjutraj ga je zadel mrtvoud, vendar tako, da je mogel še govoriti ali ne več popolnoma. To je bilo v sredo dne 19. septembra. Dopoldan se je potem spovedal, maševati več ni mogel. Po dnevi je bilo bolje, tako da je bil še po koncu; zvečer je prišel še k mizi, da se je pogovarjal z gospodi. Zjutraj, dne 20. septembra na vse zgodaj mu je jako slabo prišlo, zadel ga je zopet mrtvoud. djali so ga v sv. olje; da bi ga mogli obhajati, ni kazalo. Prosili smo Boga, da bi dosegel še to milost, Bog nas je uslišal. Prišel je zopet k zavednosti, prejel je dopoldan v četrtek sv. popotnico. Govoriti ni mogel; kazal pa je v vsem vedenju, da ga je poznal, če je kdo prišel k njemu. Dosegel je torej milost, da je bil previden z svetimi zakramenti za umirajoče. Kakor je on preskrbel ljudem, kot skrben duhovni oče duš-

nega kruha, dal ga je Bog tudi njemu, po besedah sv. pisma: „Dajte in se vam bo dalo; s kakeršno mero vi drugim merite, s tako se vam bo odmerjalo“. Se pred poldnem se je začel smrtni boj, ki je trajal do večera. Ob 3/7. zvečer ga je končal, upamo, da srečno; šel je kot dober delalec Gospodov na večer svojega življenja po plačilo. Velika žalost je zavládala po hiši, meč bolečin je prebodel materino srce. Kako je morala trpeti žalostna Mati Božja, ko je držala truplo svojega Sina v svojem naročju. Plačilo greha je smrt. Ne služimo grehu, ki tako slabo plačuje, ampak Bogu, čednosti, ki nam preskrbljuje večno življenje.

V soboto potem, 22. septembra je bil pogreb, pokopal ga je veleč. g. ribniški dekan Fran Dolinar. Vpeljal ga je v župnijo veleč. g. dekan Martin Povše, poslovil pa se je od njega veleč. g. Dolinar v lepem cerkvenem govoru, katerega je imel ob ti priliki. Omenjal je njegovih prednosti, priporočal ga je v molitev, ker smo je tudi duhovni potrebni in še bolj kot drugi ljudje. Duhovni imamo še večjo odgovornost, ker se pri vsej visoki časti in službi ne moremo popolnoma greha obvarovati. Čisto pravilno govorimo pri vsakem sv. obhajilu: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho...“ Prav je tako, da nas ljudje predobro ne sodijo in ne mislijo, da smo že v nebesih, a se moramo še očiščevati v ognju; v vicah. Sodbe božje so drugačne, kot so sodbe človeške. Dragi bralec ko to bereš, spominjaj se v svojih molitvah tudi ti pokojnega g. župnika, da mu pomogaš, ako potrebuje pomoči.

Pogreb je imel lep je bil, bilo nas je 3 duhovnov. Da ni bilo prav pred nedeljo in v tako oddaljenem kraju, bilo bi jih še več, ker gospod je bil povsod priljubljen. Na grobu so mu v slovo zapeli sodraški gg. pevci društva „Glas“. Razšli smo se, upamo in vemo, da le za nekaj časa, ker vidimo se zopet nad zvezdami.

* * *

Od sv. Edvarda kralja se bere, da je posebno častil sv. Ivana evangelista. Kar ga je kateri prosil v njegovem imenu, ni mu odrekel. Nekokrat ga prosi slabo oblečen človek miloščine — bil je sam sv. Ivan. Ker nima ničesar pri sebi, sname prstan in mu ga da. Tega mu svetnik kmalu vrne in mu ob enem naznani, da kmalu umrje; celo dan smrti mu pove. Kralj napove molitve in, kot mu je bilo rečeno, umrl je tisti dan.

Kakor da bi bil pokojni g. župnik vedel svojo smrt, zbral je vojskovodja, gredoč v strašen boj, svoje vojake, svoje ovčice, da bi srečno premagal. V tako oddaljenem kraju umreti med toliko duhovnimi brati, umreti ob sv. misijonu, ko se toliko molitve stori, toliko sv. obhajil daruje za dušo, to je posebna milost sv. Jožefa: tako umirajo posebni častilci sv. Jožefa.

Na Gori, dne 18. oktobra 1900.

Ekspozit Dominik Janež.

Tovarišu — bogoslovcu:

Dal mu bodem zgodnjo danico.
(Skr. raz. 2. 28.)

Umreti ni prijetno. Dasi je življenje naše na zemlji le solzna dolina, polna bridkosti in težav,

vendar umreti ni prijetno. Marsikdo pravi, zapustiti hočem to življenje in se preseliti drugam v boljše deželo, kjer ni toliko joku in solza... v boljše domovino, a ko pride csodepolni trenotek, želi si nazaj...

Pokojnik v čegar spominj pišem te kratke vrstice, je rad umrl; ne, on je le koprnél že davno združiti se s svojo sestrico.

Ob njeni smrti piše tako-le (Zgod. Dan. 1895):

— — — — —
Če solze bi točil za tabo,
Ko ti veseliš se tam gor,
Sam sebi očital bi lahko,
Da srečo zavidam ti to.

Le vživaj radosti veselje,
Privoščim ti je iz srca.
Jedino, kar jaz si želim je,
Da vživala bi je oba.

Pokojnik je bil takrat gojenec alojzevišča. Prvo željo, ki jo je gojil v svojem srcu, je bila ta, da se posveti popolnoma duhovskemu poklicu. To misel izraža lepo v pesmi: „Dobrotniku v spominj“ (Zgod. Dan. 1895)

— — — — —
Jedino željo je srce
Na svetu tem poznalo moje:
Da posvetim kdaj v prid cerkve
Vso moč in delovanje svoje — —

Stopil je v bogoslovje čil in zdrav — saj tako smo sodili o njem. Poprijel se je z vso vnemo in navdušenjem bogoslovnih ved, a mimo tega ni zanemarjal učenja drugih potrebnih predmetov, posebno se je bavil z leposlovjem. Bil je nadarjen pesnik, prešinjen verskih idej in kot tak sodrudnik: „Daničin“, „Dom in sveta“, „Domoljuba“, „Zore“ „Vrtca“...

O božiču lanskega leta — bil je v drugem letniku — ga je obšla omotica in prekiniti je moral študije. Napotil se je domov na Vrhniko, misleč, da se ondi na svežem zraku zopet poživí in pokrepča. Toda od dne do dne je vidno hiral: njegova preje tako cvetoča lica so mu sahnila, liki pomladanska roža, ki jej primanjkuje solnca. Njegova narava je bila trdna, zato se je dolgo upiral tisti bolezní, ki jej pravimo — jetika. — — —

26. oktobra t. l. je usabnil blagi dvaindvajsetletni mladenič Jakob Volječ

Mi plakamo ob novi gomili — — — —

P. F.

Prvo slovensko romanje v Rim.

(Konec).

Jedino mesto ti s krvijo svetnikov teh rudečem barvano, si lepše od lepote soljnega sveta. (Cf. Hym. ad Vesp. ss. Petr. et Paul.)

Par krasnih, nepozabnih dnij so preživeli Slovenci v Rimu. Res, krasni, nepozabni so ti dnevi! —

Rim je sveto mesto!

Vsak kamen, vsaka razvalina ti je nem pomnik prvih časov krščanstva; vsaka ped zemlje, bodisi da hodiš po koloseju, ali ob jankulu ali po katakombah, namočena s dragoceno krvjo mučnikov. Vse ti vzbuja vzvišenih misli na nekdanje čase

Koliko dragocenosti in posebnosti, koliko umetnosti ti ponuja mesto! Kakor v velikem morju, iz katerega se vzdiguje neizmerno otokov, tako se vzdiguje tu stolp pri stolpu, cerkev pri cerkvi: nad štiristo je vseh. Videti baziliko sv. Petra, največjo stavbo na svetu, gledati to njeno orjaško veličino, občudovati njeno veličanstvo, dela umetnosti najimenitnejših cerkvenih mojstrov v njej — to je vzvišeno, skrivnostno. Tesno je človeku pri srcu, ko ogleduje Vatikan: občuduje vse to in nekam hrepeni Da, v tej stavbi se razodeva vesoljnost katoliške cerkve.

In cerkev sv. Pavla, Marije Snežnice, sv. Ivana v Lateranu, sv. Lorenca, sv. Joahima, sv. Neže, cerkev sv. Križa; kolosej, hadrijanum, katakombe . . . ne, to se ne da nikdar popisati, temveč le videti.

Rim je „glavno mesto — caput mundi!“ Še predno je prisijala semkaj luč prave vere, stanoval je tu mogočen Rimljan ter koval postave skoraj vsemu tedaj znanemu svetu — toda njegova slava je minila. Za njim so prihajali drugi narodi: Gotje, Langobardi i. dr. Zdi se, da jih vidiš jahati doli od mrzlega severa z mečem v roki, željno hrepeneče polastiti se lepega ozemlja, cvetoče dežele. Gospodovali so tu — toda njihova slava je minila.

Le cerkveni poglavar, rimski papež ni preminul. In ponesel je svoje žezlo v najoddaljenejše kraje. Njega žezlo je blagoslavljalno bedno človeštvo, pospeševalo prostost in napredek, skrbelo za vedo in umetnost. Krivični nasprotniki so ga mu hoteli iztrgati — toda ne: njegovo duhovno žezlo se blišči in se bode bliščalo . . . : Ti si Peter, skala . . .

Kakor nekedaj potujejo i danes narodi proti jugu doli v cvetočo Italijo, toda ne z mečem roki —; danes potujejo v središče krščanstva, da vidijo ono skalo, iz koje izvira potok večne resnice, častitljivega starčeka Leona XIII. Tu ne kujejo več železnih okov: okove spokorjenih src se topijo ob nogah Kristovega namestnika in tečejo spokorne solze.

Videti Leona XIII. to vzvišeno osebo; okusiti miloto, ki diha iz njegovih koščenih lic njegovo ljubeznjivost. — Iz njegovih velikih oces se razodeva tista modrost, ki jo je učil Krist na zemlji . . . A bodi dovolj! — — —

Dragi slovenski romar! Prepričan sem, da ne bodeš nikdar pozabil teh dnij; oni ti bodo sijali kot svetla zarija v pozno starost. In kadar boste sedeli ob dolgih zimskih večerih doma pri gorki peči in kadili kratke pipice, takrat povzdigni svoj glas in pripoveduj, kar si videl in slišal

F. G.

Književnost.

Družba sv. Mohorja. Novi natis „Cecilije“ I. dela.) Že dolgo let je pošel I. del priljubljene „Cecilije“ skladatelja Ant. Foersterja, katero je bila I. 1883. izdala družba sv. Mohorja. Mnogo se je povpraševalo po novi izdaji, katera je prepotrebna zlasti za naše cerkvene pevake zборе. Odbor družbe sv. Mohorja se je zato odločil, da družba prvi del „Cecilije“ na novo izdaja, in sicer v popravljenem in izpopolnjenem ponatisu, tako da bo nova izdaja ustrezala cerkvenim in tudi drugim, zlasti dijaškim pevskim zborom. Nova „Cecilija“ bode obsegala: 1.) Mašne pesmi, in sicer pomnožene; latinski „Requiem“, prav lahek za en glas s spremljevanjem orgelj ali za mešani zbor; razne pesmi za cerkvene čase, za blagoslov, več „Tantum ergo“, kakor so bili že v stari „Ceciliji“; le nekatere pesmi se izpustijo, oziroma z boljšimi in lahkejšimi nadomestijo. 2.) H tem se pridenejo obhajilne pesmi, Marijine ter pesmi za godove raznih svetnikov. Izberejo se pa samo najprimernejše pesmi, tudi nekaj novih, ker je drugih dosti v drugem delu „Cecilije“, kateri se v družbeni zalogi še vedno lahko dobiva. 3.) Obseg nove izdaje bo nekako isti, kakor stare, molitvenik pa se izpusti. — Cena knjigi bo, kakor je določena za II. del, t. j. 1 krona. Gospode družbene poverjenike, pevovodje in vse, ki bodo novo knjigo potrebovali, uljudno in nujno prosimo, da odboru družbe sv. Mohorja čim preje; vsaj pa do novega leta naznanijo, koliko iztisov bodo potrebovali pevske zbori in posamezniki po raznih krajih. Sicer se ne more določiti naklada ponatisa.

Odbor družbe sv. Mohorja.

Razgled po domovini.

Štanga.*) Bralci „Zgod. Danice“ prav radi čitajo razna zanimiva poročila o naših župnijskih in podružnih cerkvah. Zato dovolite tudi meni, gosp. urednik, nekoliko prostorčka v svojem cenjenem listu, da na kratko opišem znano božjepotno cerkev sv. Antona Padovanskega v Štangi. Štanga je župnija v dekaniji šmartinski pri Litiji na Kranjskem. S Šmartnim vred je bila Štanga pod slovečo meniško opatijo Zatiško. V začetku je bilo postavljeno tukaj znamenje sv. Antona. Nastalo je pa po narodni pravljici vsled podobe prihajajoče na neko

*) Povzeto nekoliko iz žup. arhiva, nekoliko s podobic sv. Antona, izdanih po župnijskem predstojnistvu.

drevo nad Dragovškim*). L. 1677 se je prezidalo v cerkev, katera stoji v tedanji velikosti še sedaj. Štanga je bila najprej podružnica pod Šmartino, in od tam so hodili duhovniki včasih obhajati sem službo božjo. Ljudstva je čedalje več prihajalo na božjo pot k sv. Antonu Pad. „Pri tej cerkvi so ozdraveli nekateri bolniki; neki slepec je tu spregledal; nekdo mojih podložnikov, utrgan v životu mnogo let hudo bolan, je tu ozdravel do dobrega, kar ni pravljica ampak resnična dogodba.“ (Valvasor II. 5). L. 1771 je veliki opat Frančišek Ksav. vredil tu in hoc loco thaumaturno službo božjo s peterimi velikimi shodi in mnogimi sv. odpustki. L. 1788 je bila povzdignjena Štanga v podžupnijo. Prvi njen duhovnik je bil tu J. Klobučarič. Cerkev je pa posvetil 22. velikosrpana 1793 ljubljanski podškof J. Mikolič. Božja pot je sicer pojenjevala, vendar ni pojenjala, marveč se danes hvalno poživlja, ker prihaja čedalje več ljudstva prositi pomoči, sv. Antona Padovanskega. Posebno pa pride ogromna množica ljudstva o sv. Antonu Pad., angeljsko nedeljo in o ss. Simonu in Judu. Cerkev je sedanjí vlč g. župnik Mih. Sajč, znotraj in zunaj popolnoma prenovil in olupšal. Tako n. pr. se je l. 1880 v cerkvi prvi kor povišal, in naredila so se tudi vsa nova okna po načrtu veleč. g. župnika J. K. Leta 1881 je cerkev dobila nove zvonove, katere je ulil ljubljanski zvonar Al. Samassa. Glasove imajo: des. f. as. des. Glas teh zvonov je lep in prijeten, le oktava je nekoliko previsoka. L. 1886 je bil postavljen veliki kameniti oltar. Zadej ima napis: „Altar v čast sv. Antona Pad. Posveč. 19. sept. 1886 za sv. očeta Leona XIII., škofa ljubljanskega Jakoba in cesarja Franc. Jožefa I. Naročil in plačal domači župnik Mihael Sajč z milodari dobrotnikov. Izdelal ga 3. sept. 1886. ljubljanski kamenosek Feliks Toman“. Leta 1890 sta se napravila zopet dva stranska altarja: sv. Anton Puščavnik in sv. Jedert. Prav to leto je cerkev dobila prižnico. Vse to je izdelal F. Toman prav umetno. Letos smo zopet dobili večje delo, namreč: nove izvrstne orglje, katere je izdelal g. Karol Kriegl, orglarski mojster v Ljubljani. Sedaj je cerkev zares lepa. A še nekaj bi bilo želeli, naj bi se namreč napravila na levi strani nova zakristija, ker sedanja ne zadostuje svojim namenom. Tako, dragi bralec, sem ti na kratko popisal božjepotno cerkev sv. Antona Pad. v Štangi in nje začetek. Ako te pa kedaj nanese pot čez Litijo, ne pozabi pri tej priložnosti počastiti sv. Antona Padovanskega v Štangi.

Organist Alojzij Mihelčič.

Iz Štange. Štanga 24. septembra. Mi izgubimo izbornega orgljalca g. Alojzija Mihelčič, ker je dobil službo pri dekaniji v Šmarjem pri Ljubljani. Bog mu daj srečo! Zdaj želimo takoj družega dobrega orgljalca in pevca poštenjaka. Orglje imamo izvrstne nove, ki jih je nam naredil g. K. Kriegel, Goršičev naslednik. Hvala mu! Organist ima lepo novo stanovanje. Tudi ima veliko njivo in gozd. Želeli je, da zna v šoli učiti. — Včeraj je bil velik shod sv. Simona.

Župnik Mihael Sajč.

*) V Dragovškem je bil rojen r. kanonik prof. Josip Marn, kateremu se namerava v Štangi pri cerkvi postaviti spomenik. Darove za to sprejema veleč. g. župnik Mihael Sajč v Štangi pri Litiji.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec november 1900.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen

16.) **Sv. Otmar.** Katoliška društva. Spreobrnitev zapeljanih sinov in hčera. Učitelji in učiteljice.

17.) **Sv. Gregorij, čudodelnik.** Stanovitnost v poklicu. Izvršitev sklepov, ki so se vsprejeli na katoliških shodih.

18.) **Sv. Odon, opat.** Redovni predstojniki. Samostani. Kitajci.

19.) **Sv. Elizabeta.** Večni mir in pokoj rajni cesarici avstrijski. Elizabetina društva. Krščanska ljubezen do bližnjega.

20.) **Sv. Feliks Valois.** Delalska mladina. Blagoslov duhovnim vajam. I. avstrijski protisüženjski shod na Dunaju.

21.) **Marijino darovanje.** Marijanske kongregacije. Vzgoja mladine. Božja pota.

22.) **Sv. Cecilija.** Slovenska pesen. Pospeševanje prave krščanske glasbe. Zavetišča za deklice. Odpor proti toku »Proč od Rima«. N.

Poprave.

„Vvod“ v pesmi „Ante thronum“ „Dan.“ št. 42, str. 329 slovi tako-le:

Pred stolom Tvojim, večni Bog!
Krščanski rod kleči,
In od srca, Ti v eden slog
Razkrušeno ječi:
Oprosti, Oče, grešnikom,
Usmiljen bodi bédnikom.
Na nas, stvorjenja verno stvár,
Oziraj višnji se glavár;
Nikár, nikár
Ne závirgavaj nas vladár.

3. vrsta v „blagovesti“ pa tako:

Na ta zaklad opira

„Dan.“ št. 44, str. 345 pa slovi „Dies irae“
14. kitica tako:

Ni dostojna prosba moja,
Reši vendar dlan me tvoja
Pogublencev zlega roja.

Izpopolnjen „Daničin“ citat št. 45 na str. 360 je:
„pri umrlem dr. Madru (gl. „Danico“ 1899, st. 144.)“

Škofijska kronika.

Premilostni g. knežškof Anton Bonaventura Jeglič je vsprejel v Št. Vidu pri Zatičini nedeljo, 4. novembra 1900, v Marijino družbo 40 mladeničev in nad 200 deklet. V ta namen se je pripeljal v Št. Vid že soboto popoldne. Izpovedoval je soboto zvečer in nedeljo neutrudno. Ob desetih je pridigoval in potem maševal. Ob eni uri se je udeležil skupne molitve pred izpostavljenim presv. Rešnjim Telesom, potem je z navdušenimi besedami nagovoril Marijine sinove in hčere ter jih vsprejel v družbo. Lepo slovesnost so završile pete litanije presv. Srca Jezusovega. Ponedeljek opoldne 5. t. m. se je odpeljal z brzovlakom na Dunaj k škofovskim konferencijam.

— s